Zprávy Čs. spol. entom., 28 (1992), č. 2-4, s. 70-86.

Příspěvek k poznání fauny motýlů dolního Povltaví

Beitrag zur Kenntnis der Lepidopterenfauna vom Niedermoldaugebiet

Ivo Novák

Dolní Povltaví patří k intenzivním zemědělským oblastem středních Čech s malým podílem zachovaných přirozených nebo polopřirozených biotopů v téměř bezlesé krajině. Jako takové se netěší mimořádné pozornosti přírodovědců. Následkem toho se zde nikdy neprováděl soustavný entomologický průzkum a znalosti o zdejší entomofauně jsou prakticky nulové. Ojedinělé údaje z této oblasti najdeme ve starých prodromech (Sterneck, 1929, Sterneck a Zimmermann, 1933). Přesto se tu najdou zajímavá místa zasluhující alespoň místní ochranu. Jednou z takových lokalit je „Holý vrch" v katastru obce Mlčechvosty v okrese Mělník (faunistický čtverec 5651-5652)

Z iniciativy místní odbočky Českého svazu ochránců přírody (Jana a Jan Vallovi) bylo toto území navrženo k ochraně. Po dohodě s SÚPOP Středočeského kraje (RNDr. P. Pecina, CSc.) jsem zde provedl v létech 1986-1987 základní průzkum za účelem inventarizace fauny Lepidopter. Jmenovaným manželům je třeba poděkovat nejen za příkladný vztah k přírodě, ale i za všestrannou pomoc při provádění průzkumu. Většiny exkurzí se osobně zúčastnili a strávili tak se mnou na lokalitě mnoho nocí.

Charakteristika lokality

Jde o zbytek stepní enklávy (tzv. skalnaté stepi), provázející ostrůvkovitě stráně údolí Vtavy, které v dolní části toku již ztrácí svou hloubku a přechází do rovinaté říční nivy, navazující po několika kilometrech na Polabskou nížinu. Vlastní lokalita leží v nadmořské výšce 236 m a je exponována k jihu. Botanicky má některé rysy původnosti. Roste tu např. koniklec luční *(Pulsatilla pratensis L.)*, zlatovlásek obecný *(Linosyris vulgaris* Kass.), pavinec horský *(Jasione montana* L.), mochna jarní *(Potentilla verna* L.), rozrazil rozprostřený *(Veronica prostrata* L.), ožanka kalamandra *(Teucrium chamaedrys* L.), kakost krvavý *(Geranium sanguineum* L.), bělozářka liliovitá *(Anthericum liliago* L.), tolita lékařská *(Cynanchum vincetoxicum* L.), některé jestřábníky, hvozdíky apod. Stepní ostrůvky se objevují v blízkém okolí ještě na několika místech. Lokalitu obklopují sukcesní společenstva v zarůstajícím bývalém stráňovém ovocném sadu s převahou třešní *(Rubus* spp., *Rosa canina* L.,*Prunus spinosa* L., *Crataegus oxyacantha* L., *Hypericum perforatum* L., ale též *Robinia pseudacacia* L.). Na vlhčích místech (údolíčko s pramenem a zastíněné stráně), pokud jsou obhospodařována, se udržují luční porosty, nebo probíhá sukcese listnatého lesa *(Quercus robur* L., *Carpinus betulus* L., *Betula verrucosa* Ehrh., *Populus tremula* L., *Corylus avellana* L. apod.).V přilehlých katastrech Nová

Ves a Ledčice pokračují částečně sukcesní křoviny s ruderálními elementy *(Sambucus nigra* L., *Ballota nigra* L.), částečně kulturní listnatý les a výsadby *Quercus robur* L. a *Q. rubra* L., dále kulturní bor *(Pinus silvestris* L. s příměsí *Pinus nigra* Arn.), akátová monokultura a extenzivně obhospodařované, případně zanedbané třešňové sady s travnatým podrostem a silně zastoupeným hlaváčem bledožlutým *(Scabiosa ochroleuca* L.). Severovýchodně pokračuje stráň do katastru Jeviněves, kde jsou porosty v blízkosti obce pečlivěji udržované a střídají se tu sady a zahrady s lemy ruderálních křovin. Lesní a křovinaté porosty na úzkém svahu navazují dole i nahoře na obhospodařované polní plochy středočeské obilnářské oblasti, kde jsou zastoupeny v osevních postupech běžné hospodářské plodiny. Směrem k obci Ledčice vystupují na povrch půdy štěrkopísky. Za zmínku stojí ještě travnatý a křovinatý lem polní cesty z Mlčechvost směrem k Holému vrchu. Střídají se tu sušší travnaté porosty s bohatým zastoupením bylin *(Scabiosa ochroleuca* L., *Veronica chamaedrys* L., *Dianthus carthusianorum* L., *Galium* spp., *Cerastium arvense* L., *Ononis spinosa* L., apod.) s ostrůvky křovin *(Rosa canina* L., *Prunus spinosa* L., *Cornus sanguinea* L. atd.). Z vegetačních typů, které ovlivňují složení fauny (fluktuace pohyblivějších druhů, příp. zanesení větrem) je třeba se zmínit ještě o pobřežních porostech a vlhkých loukách podél řeky Vltavy, vzdálené vzdušnou čarou cca 2, 5 - 3 km a o souvislejších kulturních lesních porostech (řádově 2 - 3 km^2) mezi obcemi Černouček, Jeviněves a Horní Beřkovice, kde převládá smíšený les *(Betula, Quercus, Populus, Acer aj.)* s menšími plochami kulturních smrčin a borů.

METODIKA

Během dvou let (1986,1987) byla lokalita navštívena patnáctkrát od časného jara do pozdního podzimu za použití těchto metod sběru: 1) Individuální odchyt imag, housenek a kukel ve dne i v noci (s neseným světlem), 2) Sledování příletu na světlo rtuťové výbojky Tesla RVC 125 W, 3) Sledování příletu na vnadidlo. Dokladovány byly pouze méně běžné druhy, především mikrolepidoptera, která nebylo vždy možno determinovat na místě. Skupiny motýlů, jejichž sběr vyžaduje speciální techniku (minující, dřevní, kořenové aj. druhy) byly sledovány jen okrajově.

VÝSLEDKY

Seznam druhů Lepidopter, zjištěných při průzkumu

Hepialidae

Hepialus sylvinus L., *H. hectus* L., *H.. lupulinus* L., *H. humuli* L.

Tineidae

Tinea trinotella Thbg., *T. semifulvella* Hw., *Monopis laevigella* D.Sch., *M. monachella* Hb.

Gracillariidae
Gracillaria syringella F.

Oecophoridae
Carcina quercana F.,*Diurnea fagella* D.Sch.,*D. phryganella* Hb.

Ethmiidae
Ethmia funerella F.

Yponomeutidae
Argyresthia goedartella L., *A. conjugella* Z., A. pruniella Cl., *Yponomeuta sedellus* Tr., Y. evonymellus L., *Y. plumbellus* D.Sch., *Ypsolopha asperella* L.,*Plutella xylostella* L., *Eidophasia messingiella* F.v.R.

Gelechiidae
Recurvaria nanella D.Sch., *R. leucatella* Cl., *Scrobipalpa atriplicella* F.v.R., *Nothris verbascella* D.Sch., *Anarsia lineatella* Z.

Cossidae
Zeuzera pyrina L., *Cossus cossus* L.

Tortricidae
Pandemis corylana F.,*P. ribeana* Hb., *P. heparaana* D.Sch., *Choristoneura sorbiana* Hb., *Archips xylosteana* L., *A. crataegana* Hb., *A. podana* Sc., *Parasyndemis histrionana* Fr., *Ptycholomoides aeriferanus* H.S., *Clepsis rogana* Gn., *C. spectrana* Tr., *C. strigana* Hb., *Adoxophyes reticulana* Hb., *Ptycholoma lecheanum* L., *Paraclepsis cinctana* D.Sch., *Capua favillaceana* Hb., *Pseudargyrotoza conwagana* Tr., *Cnephasia asseclana* D.Sch., *Cnephasiella incertana* Tr., *Tortricoides alternella* D.Sch., *Exapate congelatella* Cl., *Aleimna loeflingiana* L., *Tortrix viridana* L., *Croesia bergmanniana* L., *C. holmiana* L., *Acleris rhombana* D.Sch., *A. ferrugana* D.Sch., *A. variegana* D.Sch., *A. logiana* Cl., *A. emargana* F., *Dichrorampha petiverella* L., *Cydia splendana* Cl., *C. pomonella* L., *C. janthinana* Dup., *C. funebrana* Tr., *Pammene rhediella* Cl., *Latronympha strigana* F., *Enarmonia formosana* Sc., *Rhyacionia buoliana* D.Sch., *Spilonota ocellana* F., *Epiblema foenella* L., *Pardia cynosbatella* L., *Notocelia uddmanniana* L., *N. roborana* Ill., *N. rosaecolana* Dbl., *Zeiraphera isertana* F., *Rhopobota naevana* Hb., *Epinotia trigonella* L., *E. solandriana* L., *E. nisella* Cl., *E. tedella* Cl., *E. ramella* L., *Ancylis mitterbacheriana* D.Sch., *A. badiana* D.Sch., *A. apicella* D.Sch., *A. unculana* Hw., *Eudemis porphyrana* Hb., *Hedya salicella* L., *H. dimidioalba* Retz. *H. ochroleucana* Fröl., *H. pruniana* Hb., *Apotomis turbidana* Hb., *A. betuletana* Hw., *A. inundana* D.Sch., *Endothenia quadrimaculana* Hw., *Orthotaenia undulana* D.Sch., *Olethreutes arcuella* Cl., *Argyroploce lacunana* D.Sch., *Paracelypha rivulana* Sc., *Celypha striana* D.Sch., *C. rufana* Sc., *Celypha cespitana* Hb.

Cochylidae

Agapeta hamana L., *A. zoegana* L., *Euxanthoides straminea* Hw., *Aethes smeathmanniana* F., *A. margaritana* Hw., *A. hartmanniana* Cl., *A. badiana* Hb., *A. flagellana* Dup., *Eupoecilia angustana* Hb., *Cochylis hybridella* Hb.

Pterophoridae

Platyptilia gonodactyla D.Sch., *P. pallidactyla* Hw., *Stenoptilia pterodactyla* L., *S. bipunctidactyla* Sc., *S. pelidnodactyla* Stein., *Cnaemidophorus rhododactylus* D.Sch., *Oxyptilus parvidactylus* Hw., *Emmelina monodactyla* L., *Pterophorus pentadactylus* L., *P. tridactylus* L.

Pyralidae

Galleria mellonella L., *Achroia grisella* F., *Platytes cerusellus* D.Sch., *P. alpinellus* Hb., *Crambus dumetellus* Hb., *C.nemorellus* Hb., *C. perlellus* Sc., *Agriphila culmella* L., *A. tristella* D.Sch., *A. inquinatella* D.Sch., *Catoptria permutatella* H.S., *C. pinella* L., *C. falsella* D.Sch., *C. lithargyrella* Hb., *Acrobasis obtusella* Hb., *Eurhodope rosella* Sc., *Salebria semirubella* Sc., *Dioryctria abietella* D. Sch., *Hypochalcia ahenella* D.Sch., *Myelois cribrumatella* Hb., *Alispa angustella* Hb., *Spermatophthora hornigi* Led., *Nyctegretis achatinella* Hb., *Homoeosoma nimbellum* Dup., *H. nebulellum* D.Sch., *Anerastia lotella* Hb., *Synaphe angustalis* D.Sch., *Pyralis farinalis* L., *P. regalis* D.Sch., *Hypsopygia costalis* F., *Herculia glaucinalis* L., *Endotricha flammealis* D.Sch., *Scoparia arundinata* Thbg., *S. ambigualis Tr., Acentria ephemerella* D.Sch. *Parapoynx stratiotata* L., *Evergestis forficalis* L., *E. extimalis* Sc., *Cynaeda dentalis* D.Sch., *Nomophila noctuella* D.Sch., *Haritala ruralis* Sc., *Mecyna flavalis* D.Sch., *Udea ferrugalis* Hb., *U. lutealis* Hb., *U. prunalis* D.Sch., *Uresiphita limbalis* D.Sch., *Opsibotys fuscalis* D.Sch., *Eurrhypara hortulata* L., *E. coronata* Hfn., *Ostrinia nubilalis* Hb., *Microstega pandalis* Hb., *M. hyalinalis* Hb., *Pyrausta purpuralis* L., *P. cingulata* Sc., *P. aurata* Sc., *P. cespitalis* D.Sch., *P. rubiginalis* Hb., *P. palealis* D.Sch.., *P. verticalis* L., *P. sticticalis* L.,

Zygaenidae

Zygaena filipendulae L., *Z. scabiosae* Schev., *Z. achilleae* Esp., *Zygaena carniolica* Sc., *Adscita statices L.*

Limacodidae

Apoda limacodes Hfn.

Hesperiidae

Carterocephalus palaemon Pall., *Thymelicus sylvestris* Poda, *T. lineola* Ochs., *T. acteon* Rott., *Hesperia comma* L.., *Ochlodes venatus* Br. et Gr., *Erynnis tages* L., *Pyrgus malvae* L.

Papilionidae

Papilio machaon L., *Iphiclides podalirius* Sc.

Pieridae

Colias hyale L., *C. alfacariensis* Ribbe , *Gonepteryx rhamni* L., *Pieris brassicae* L., *P. rapae* L., *P. napi* L., *Anthocharis cardamines* L.

Nymphalidae

Nymphalis polychloros L., *N. antiopa* L., *Inachis io* L., *Vanessa atalanta* L., *Cynthia cardui* L., *Aglais urticae* L., *Polygonia c-album* L., *Araschnia levana* L., *Argynnis paphia* L., *Issoria lathonia* L., *Clossiaana selene* D.Sch., *C. dia* L., *Mellicta athalia* L.

Satyridae

Melanargia galathea L., *Hipparchia semele* L., *Erebia medusa* D.Sch., *Maniola jurtina* L., *Hyponephele lycaon* Kühn, *Aphantopus hyperanthus* L., *Coenonympha pamphilus* L., *C. arcania* Frhst., *C. glycerion* Bkh., *Pararge aegeria* L., *Lasiommata megera* L., *L. maera* L.

Riodinidae

Hamearis lucina L.

Lycaenidae

Callophrys rubi L., *Quercusia quercus* L., *Strymonidia pruni* L., *Lycaena phlaeas* L., *L. virgaureae* L., *L. tityrus* Poda, *Cupido minimus* Fssl., *Celastrina argiolus* L., *Scolitantides orion* Pall., *Plebejus argus* L., *Cyaniris semiargus* Rott., *Lysandra coridon* Poda, *Polyommatus icarus* Rott.

Drepanidae

Falcaria lacertinaria L., *Drepana binaria* Hfn., *D. falcataria* L., *Sabra harpagula* Esp., *Cilix glaucata* Sc.

Thyatiridae

Thyatira batis L., *Habrosyne pyritoides* Hfn., *Tethea ocularis* L., *Tethea or* D.Sch., *Tetheella fluctuosa* Hb., *Ochropacha duplaris* L., *Achlya flavicornis* L., *Polyploca ridens* F.

Geometridae

Archiearinae: *Archiearis parthenias* L.

Oenochrominae: *Alsophila aescularia* D.Sch., *Geometra papilionaria* L., *Thetidia smaragdaria* F., *Hemithea aestivaria* Hb., *Thalera fimbrialis* Sc.

Sterrhinae: *Cyclophora annulata* Schze., *C. albipunctata* Hfn., *C. punctaria* L., *C. linearia* Hb., *Timandra griseata* Pet., *Scopula immorata* L., *S. umbelaria* Hb., *S.ornata* Sc., *S. rubiginata* Hfn., *S. marginepunctata* Gz., *S. immutata* Hb., *Idaea muricata* Hfn., *I. sylvestraria* Hb., *I. biselata* Hfn., *I. inquinata* Sc., *I.*

dilutariaa Hb., *I. fuscovenosa* Gz., *I. humiliata* Hfn., *I. dimidiata* Hfn., *I. aversata* L., *Rhodostrophia vibicaria* Cl.

Larentiinae: *Lythria purpuraria* L., *Cataclysme riguata* Hb., *Scotopteryx chenopodiata* L., *Xanthorhoe biriviata* Bkh., *X. designata* Hfn., *X. ferrugata* Cl., *X. quadrifasciata* Cl., *X. montanata* Cl., *X. fluctuata* L., *Catarhoe rubidata* D.Sch., *C. cuculata* Hfn., *Epirrhoe tristata* L., *E. alternata* Mull., *E. rivata* Hb., *E. molluginata* Hb., *Camptogramma bilineata* L., *Anticlea badiata* D.Sch., *Pelurga comitata* L., *Lampropteryx suffumata* D.Sch.,*Cosmorhoe ocellata* L., *Eulithis prunata* L., *E. populata* L., *E. pyraliata* D.Sch., *Ecliptopera silaceata* D.Sch., *Chloroclysta siterata* D.Sch., *C. truncata* Hfn., *Cidaria fulvata* Forst., *Thera obeliscata* Hb., *T. firmata* Hb., *T. variata* D.Sch., *Electrophaes corylata* Thbg., *Colostigia olivata* D.Sch., *C. pectinataria* Knoch, *Hydriomena furcata* Thbg., *H. impluviata* D.Sch., *Melanthia procellata* D.Sch., *Pareulype berberata* D.Sch., *Rheumaptera cervinalis* Sc., *R. undulata* L., *Triphosa dubitata* L., *Philereme vetulata* D.Sch., *P. transversata* Hfn., *Euphyia unangulata* Hw., *Epirrita dilutata* D.Sch., *Operophtera brumata* L., *O. fagata* Scharf., *Perizoma alchemillata* L., *P. blandiata* D.Sch., *P. flavofasciata* Thbg., *P. didymata* L., Eupithecia tenuiata Hb., *E. inturbata* Hb., *E. plumbeolata* Hw., *E. linariata* D.Sch., *E. venosata* F., *E. centaureata* D.Sch., *E. absinthiata* Cl., *E. assimilata* Dbld., *E.vulgata* Hw., *E. tripunctaria* H.S., *E. icterata* Vill., *E. succenturiata* L., *E. subumbrata* D.Sch., *E. millefoliata* Rösl., *E. innotata* Hfn., *E. virgaureata* Dbld., *E. dodoneata* Gn., *E. lanceata* Hb., *E. tantillaria* Bsd., *Gymnoscelis rufifasciata* Hw., *Chloroclystis coronata* Hb., *C. rectangulata* L., *Aplocera plagiata* L., *Lithostege griseata* D.Sch., *Euchoeca nebulata* Sc., *Asthena albulata* Hfn., *Hydrelia flammeolaria* Hfn., *Minoa murinata* Sc., *Lobophora halterata* Hfn.

Ennominae: *Lomaspilis marginata* L., *Ligdia adustata* D.Sch., *Semiothisa notata* L., *S. alternaria* Hb., *S. liturata* Cl. *S. clathrata* L., *Itame wauaria* L., *Petrophora chlorosata* Sc., *Plagodis dolabraria* L., *Opisthographis luteolata* L., *Epione repandaria* Hfn., *Pseudopanthera macularia* L., *Ennomos autumnaria* Wern., *E. fuscantaria* D.Sch., *E. erosaria* D.Sch., *Selenia dentaria* F., *S. lunularia* D.Sch., *S. tetralunaria* Hfn., *Odontopera bidentata* Cl., *Crocallis elinguaria* L., *Ourapteryx sambucaria* L., *Colotois pennaria* L., *Angerona prunaria* L., *Apocheima hispidaria* D.Sch., *A. pilosaria* D.Sch., *Lycia hirtaria* Cl., *Biston strataria* Hfn., *B. betularia* L., *Agriopis leucophaearia* D.Sch., *A. aurantiaria* Hb., *A. marginaria* F., *Erannis defoliaria* Cl., *Peribatodes rhomboidaria* Cl., *Cleora cinctaria* D.Sch., *Alcis repandata* L., *Boarmia roboraria* D.Sch., *Serraca punctinalis* Sc., *Ectropis bistortata* Gz., *E. extersaria* Hb., *Aethalura punctulata* D.Sch., *Ematurga atomaria* L., *Bupalus piniarius* L., *Cabera pusaria* L., *C. exanthemata* Sc., *Lomographa bimaculata* F., *L. temerata* D.Sch., *Campaea margaritata* L., *Hylaea fasciaria* L., *Siona lineata* Sc., *Aspilates gilvaria* D.Sch.

Lasiocampidae

Poecilocampa populi L., *Trichiura crataegi* L., *Malacosoma neustria* L., *Lasiocampa trifolii* D.Sch., *Macrothylacia rubi* L., *Dendrolimus pini* L., *Gastropacha quercifolia* L., *Odonestis pruni* L.

Saturniidae

Eudia pavonia L., *Aglia tau* L.

Sphingidae

Agrius convolvuli L., *Sphinx ligustri* L., *Hyloicus pinastri* L., *Mimas tiliae* L., *Laothoe populi* L., *Smerinthus ocellatus* L., *Hyles euphorbiae* L., *Deilephila elpenor* L., *D. porcellus* L., *Macroglossum stellatarum* L.

Notodontidae

Phalera bucephala L., Cerura vinula L., *Furcula bicuspis* Bkh., *F. furcula* Cl., *F. bifida* Brahm., *Stauropus fagi* L., *Notodonta dromedarius* L., *N. torva* Hb., *Drymonia dodonaea* D.Sch., *D. ruficornis* Hfn., *Pheosia gnoma* F., *P. tremula* Cl., *Ptilophora plumigera* D.Sch., *Pterostoma palpina* Cl., *Ptilodon capucina* L., *Ptilodontella cucullina* D.Sch., *Eligmodonta ziczac* L., *Clostera curtula* L., *C. anastomosis* L.

Lymantriidae

Orgyia antiqua L., *Calliteara pudibunda* L., *Euproctis chrysorrhoea* L., *Leucoma salicis* L., *Arctornis l-nigrum* Müll., *Lymantria monacha* L., *L. dispar* L.

Arctiidae

Miltochrista miniata Forst., *Eilema lutarella* L., *E. complana* L., *E. lurideola* Znck., *E. deplana* Esp., *Lithosia quadra* L., *Arctia caja* L., *Diacrisia sannio* L., *Spilosoma lubricipeda* L., *S. luteum* Hfn., *Diaphora mendica* Cl. *Phragmatobia fuliginosa L., Eucharia deserta* Bart., *Callimorpha quadripunctaria* Poda.

Noctuidae

Herminiinae: *Herminia tarsicrinalis* Knoch, *H. grisealis* D.Sch., *Trisateles emortualis* D.Sch.

Rivulinae: *Rivula sericealis* Sc., *Parascotia fuliginaria* L.,

Hypeninae: *Hypena proboscidalis* L., *H. rostralis* L., *Phytometra viridaria* Cl.

Catocalinae: *Tyta luctuosa* D.Sch., *Lygephila pastinmum* Tr., *L. viciae* Hb., *L. craccae* D.Sch., *Scoliopteryx libatrix* L., *Catocala sponsa* L., *C. fraxini* L., *C. nupta* L., *C. elocata* Esp., *Ephesia fulminea* Sc., *Callistege mi* Cl., *Euclidia glyphica* L., *Laspeyria flexula* D.Sch.

Acontiinae: *Protodeltote pygarga* Hfn., *Deltote deceptoria* Sc., *D. bankiana* F., *Neustrotia candidula* D.Sch., *Emmelia trabealis* Sc.

Nolinae: *Nola cucullatella* L. Chloephorinae:*Earias clorana* L., *Bena prasinana* L., *Pseudoips fagana* F. Sarrothripinae: *Nycteola revayana* Sc.

Plusiinae: *Diachrysia chrysitis* L., *Macdunnoughia confusa* Steph., *Autographa gamma* L., *A. pulchrina* Hw., *Abrostola triplasia* L., *A. asclepiadis* D.Sch., *A. trigemina* Wernb.

Pantheinae: *Colocasia coryli* L.

Acronictinae: *Moma alpium* Osb., *Acronicta aceris* L., *A. leporina* L., *A. auricoma* D.Sch., *A. rumicis* L., *A. megacephala* D.Sch., *Craniophora ligustri* D.Sch., *Cryphia algae* F., *C. raptricula* D.Sch., *C. ereptricula* Tr., *C. domestica* Hfn.

Amphipyrinae: *Amphipyra pyramidea* L., *A. tragopogonis* L., *Dipterygia scabriuscula* L., *Rusina ferruginea* Esp., *Thalpophila matura* Hfn., *Euplexia lucipara* L., *Phlogophora meticulosa* L., *Ipimorpha subtusa* L., *Enargia paleacea* Esp., *Parastichtis ypsillon* D.Sch., *P. suspecta* Hb., *Cosmia trapezina* L., *C. pyralina* D.Sch., *Apamea monoglypha* Hfn., *A. lithoxylaea* D.Sch., *A. sublustris* Esp., *A. crenata* Hfn., *A. lateritia* Hfn., *A. remissa* Hb., *A. anceps* D.Sch., *A. sordens* Hfn., *A. scolopacina* Esp., *A. ophiogramma* Esp., *Oligia strigilis* L., *O. latruncula* D.Sch., *Mesoligia furuncula* D.Sch., *Mesapamea secalis* L., *M. didyma* Hb., *Photedes minima* Hw., *P. fluxa* Hb., *Luperina testacea* D.Sch., *Amphipoea oculea* L., *A. fucosa* Frr., *Hydraecia micacea* Esp., *Gortyna flavago* D.Sch., *Calamia tridens* Hfn., *Celaena leucostigma* Hb., *Rhizedra lutosa* Hb., *Charanyca trigrammica* Hfn., *Hoplodrina alsines* Brahm., *H. blanda* D.Sch., *H. respersa* D.Sch., *H. ambigua* D.Sch., *Caradrina morpheus* Hfn., *C. selini* Bsd., *C. clavipalpis* Sc., *Elaphria venustula* Hb.

Cuculliinae: *Cucullia absinthii* L., *C. artemisiae* Hfn., *C. fraudatrix* Ev., *C. chamomillae* D.Sch., *C. umbratica* L., *C. verbasci* L., *Calophasia lunula* Hfn., *Brachylomia viminalis* F., *Brachyonycha sphinx* Hfn., *Lithophane ornitopus* Hfn., *Xylena vetusta* Hb., *Allophyes oxyacanthae* L., *Dichonia aprilina* L., *D. convergens* D.Sch., *Dryobotodes eremita* F., *Blepharita satura* D.Sch., *Polymixis xanthomista* Hb., *Antitype chi* L., *Ammoconia caecimacula* D.Sch., *Eupsilia transversa* Hfn., *Conistra vaccinii* L., *C. rubiginosa* Sc., *C. erythrocephala* D.Sch., *Agrochola circellaris* Hfn., *A. lota* Cl., *A. macilenta* Hb., *A. nitida* D.Sch., *A. helvola* L., *A. humilis* D.Sch., *A. litura* L., *A. lychnidis* D.Sch., *Xanthia aurago* D.Sch., *X. togata* Esp., *X. icteritia* Hfn., *X. ocellaris* Bkh., *Diloba caeruleocephala* L.

Hadeninae: *Discestra trifolii* Hfn., *Hada nana* Hfn., *Polia bombycina* Hfn., *P. nebulosa* Hfn., *Pachetra sagittigera* Hfn., *Heliophobus reticulata* Gz., *Mamestra brassicae* L., *Melanchra persicariae* L., *M. pisi* L., *Lacanobia contigua* D.Sch., *L. w-latinum* Hfn., *L. thalassina* Hfn., *L. suasa* D.Sch., *L. oleracea* L., *L. aliena* Hb., *Hecatera bicolorata* Hfn., *H. dysodea* D.Sch., *Hadena rivularis* F., *H. perplexa* D.Sch., *H. luteago* D.Sch., *H. compta* D.Sch., *H. bicruris* Hfn., *Cerapteryx graminis* L., *Tholera cespitis* D.Sch., *T. decimalis* Poda, *Panolis flammea* D.Sch., *Egira conspicillaris* L., *Orthosia cruda* D.Sch., *O. gracilis* D.Sch., *O. cerasi* F., *O. incerta* Hfn., *O. munda* D.Sch., *O. gothica* L., *Mythimna turca* L., *M. conigera* D.Sch., *M. ferrago* F., *M. albipuncta* D.Sch., *M. pudorina* D.Sch., *M. impura* Rmb., *M. pallens* L., *M. l-album* F., *Leucania comma* L.

Noctuinae: *Euxoa obelisca* D.Sch., *E. tritici* L., *E. nigricans* L., *E. aquilina* D.Sch., *Agrotis cinerea* D.Sch., *A. segetum* D.Sch., *A. clavis* Hfn., *A. exclamationis* L., *A. ipsilon* Hfn., *A. crassa* Tr., *Actinotia polyodon* Cl., *Axylia putris* L., *Ochropleura plecta* L., *Noctua pronuba* L., *N. interposita* Hb., *N. comes* Hb., *N. fimbriata* Schreb., *N. janthina* D.Sch., *Opigena polygona* D.Sch., *Graphiphora augur* F., *Eugraphe sigma* D.Sch., *Diarsia mendica* F., *D. brunnea* D.Sch., *D. rubi* View., *Xestia c-nigrum* L., *X. ditrapezium* D.Sch., *X. triangulum* Hfn., *X. baja* D.Sch., *X. rhomboidea* Esp., *X. xanthographa* D.Sch., *Eurois occulta* L., *Anaplectoides prasina* D.Sch.., *Cerastis rubricosa* D.Sch., *C. leucographa* D.Sch.

Heliothinae: *Heliothis viriplaca* Hfn., *H. maritima* Grasl., *Pyrrhia umbra* Hfn.

Přehled zajímavějších druhů

Zde je komentován výběr druhů, které jsou zajímavější z těchto hledisek: (1) Druhy obecně vzácné, (2) druhy faunisticky zajímavé, (3) druhy delší dobu nepozorované, (4) druhy, jejichž abundance se v posledních desetiletích změnila, (5) druhy, které reagují (např. melanismem) na antropogenní faktory.

Hepialus hectus L. Běžný druh v souvislejších vlhčích lesích s kapradinami a borůvkou, především v horách. Na zdejší lokalitě je výskyt neobvyklý. 25.6.1986 - I kus.

Hepialus humuli L. Běžný druh na vlhkých loukách v podhorských polohách. V nížině je dosti vzácný. 11.6.1987 - 1 kus.

Diurnea fagella D.Sch. Hojný druh, v jehož populacích stoupá v posledních letech nápadně podíl melanistických forem (reakce na znečištěné životní prostředí).

Exapate congelatella Cl. S ohledem na velmi pozdní výskyt na podzim je v literatuře jen málo údajů o výskytu. Samice má zakrnělá křídla.

Apotomis inundana D.Sch. Dosti vzácný druh vázaný na osiku. Na lokalitě byl poměrně hojný.

Agapeta zoegana L. Teplomilný druh, v Čechách dosti lokální.

Aethes flagellana Dup. Totéž co předešlý.

Eurhodope rosella Sc. V Čechách pouze na nejteplejších lokalitách.

Myelois circumvoluta Fourcr. V posledních desetiletích silně mizející druh.

Spermatophthora hornigi Ld. Na stepních lokalitách hojný druh, ale v Čechách je jen málo údajů o výskytu. 29.7.1987 - 5 kusů.

Pyralis regalis D.Sch. V Čechách dosti vzácný druh, hojnější pouze na teplých lokalitách v okolí Prahy.

Cynaeda dentalis D.Sch. V Čechách poměrně vzácný druh vázaný na hadinec.

Pyrausta cingulata L. V literatuře je jen málo údajů o výskytu.

Pyrausta cespitalis D.Sch. V Čechách jen na nejteplejších místech, např. v Č. středohoří a kolem Prahy.

Stenoptilia pelidnodactyla Stein. Mizející druh pernatušky v závislosti na ubývání živné rostliny (lomikámen zrnatý). 25.6.1986 - 1 kus.

Pterophorus tridactylus L. Mizející pernatuška, vyskytující se na teplých a suchých lokalitách. 7.7.1987 - I kus.

Zygaena carniolica Sc. Po 2. světové válce ve středních Čechách na mnoha místech vymizela, především vinou úletů pesticidů při ošetřování polních kultur. 7.7.1987 - 1 kus.

Carterocephalus palaemon Pall. Soumračník mizející po 2. světové válce v celé Evropě z neznámých důvodů. Snad jsou příčinou mizení globální nepříznivé změny. V Čechách je hojnější již jen na nemnoha místech. 25.6.1986 - 3 kusy.

Thymelicus acteon Rott. Lokální stepní soumračník. V Čechách známe jen několik výskytišť. 6.8.1986 - 1 kus.

Papilio machaon L. Otakárek fenyklový je vázán na louky a travnatá místa s dostatkem miříkovitých rostlin. V letech po 2. svět. válce silně vymizel a byl považován za ohrožený druh. Nicméně v létech 1986 a 1987 se objevil na mnoha místech v Čechách v nevídaném množství. Např. na vrcholu nedalekého Řípu bylo pozorováno 1.5.1987 kolem 20 poletujících exemplářů. Také housenky byly často nacházeny v zahrádkách na mrkvi a kopru. Na lokalitě nevzácně ve 2 generacích.

Iphiclides podalirius L. Mizející druh, zalétající s oblibou do zahrad na kvetoucí šeříky. Na Holém vrchu bylo pozorováno v r. 1987 několik exemplářů v 1. generaci v květnu.

Colias alfacariensis Ribbe. Teplomilný druh vázaný na stepní biotopy. Housenka na čičorce.

Anthocharis cardamines L. Mizející druh závislý na vlhkých loukách, kde roste jeho živná rostlina - řeřišnice luční (*Cardamine pratensis* L). Housenky najdeme však také na přilehlých stepích na strmobýlu (*Turritis glabra* L.).

Argynnis paphia L. Dříve běžný, dnes silně mizející lesní perleťovec.

Clossiana dia L. Druh polních mezí a suchých travnatých strání, dnes již poměrně vzácný.

Mellicta athalia Rott. Dříve běžný až hojný, dnes silně mizející druh vázaný na luční porosty, především v lesích.

Hipparchia semele L. Je vázán na teplé skalnaté a hlinité stráně. Dnes je to velmi vzácný motýl zasluhující ochranu. 7.7.1987 - 1 kus.

Erebia medusa D.Sch. V Čechách vymizel na mnoha místech. Hojnější je jen v méně narušené krajině na lesních světlinách a travnatých cestách. 25.6.1986 - 1 kus.

Hyponephele lycaon Kühn. Dnes velmi vzácný motýl zasluhující ochranu.25.6.1986 - 1 kus, pozorováno více jedinců.

Lycaena virgaureae L. Totéž co *Erebia medusa*.

Scolitantides orion Pall. Dříve ve vltavském údolí pod Prahou běžný (Roztoky, Troja aj.) dnes vzácný. Housenka žije na rozchodníku velikém (*Sedum telephium* L.). 1.5.1987 - 2 kusy.

Lysandra coridon Poda. Druh suchých travnatých a stepních lokalit. V současné době chybí nebo je vzácný na většině dřívějších výskytišť. Škodí mu vypalování trávy a úlety pesticidů. 29.7.1987 - pozorováno několik kusů.

Sabra harpagula Esp. Dosti vzácný druh, housenka žije na lípě. 29.7.1986 - 1 kus.

Scopula umbelaria Hb. Na vlhčích místech. V Čechách jen málo údajů. 29.7.1986 - 1 kus.

Idaea muricata Hfn. Dosti vzácný druh vázaný na mokré louky, zalétá však zřejmě dosti daleko od svých typických lokalit. Jedinci na zkoumané lokalitě mají zřejmě původ v nedalekém povodí Vltavy. Zdá se, že populační hustota tohoto druhu v posledních letech narůstá. 29.7.1986 - 1 kus, 7.7.1987 - 3 kusy, 29.7.1987 - 2 kusy.

Lythria purpuraria L. Vyskytuje se na extrémně suchých místech. V Čechách je to lokální a dosti vzácný druh. 11.6.1987 - 1 kus.

Catarhoe rubidata D.Sch. Lokální druh, ve středních Čechách dosti vzácný. 7.7.1987 - 1 kus.

Colostigia pectinataria Knoch. Podhorský až horský druh, běžný v horských smrčinách. V nižších polohách a mimo smrkový les je výskyt méně častý. 25.6.1986 - 1 kus.

Melanthia procellata D.Sch. Píďalka teplých dubových lesů v Čechách vzácná. 25.6.1986 - 1 kus.

Rheumaptera undulata L. Místy silně mizející druh vázaný na bory.

Philereme transversata Hfn. Vyskytuje se v nížinných lesích, kde roste živná rostlina (*Rhamnus cathartica* L., *Frangula alnus* Mill.). V Čechách je jen málo údajů o výskytu. 25.6.1986 - 2 kusy, 29.7.1986 - I kus, 20.8.1987 - 1 kus.

Perizoma alchemillata L. Hojný druh. Na zkoumané lokalitě byl pozoruhodný zvýšený výskyt melanistických forem bez světlé kresby (f.*unicolorata* Lange).

Gymnoscelis rufifasciata Hw. Nehojný teplomilný druh, snad i migrant.

Pseudopanthera macularia L. Silně mizející druh teplých křovinatých strání. 19.5.1987 - 2 kusy.

Lithostege griseata D.Sch. Teplomilný druh, v Čechách lokální a vzácný. 19.5.1987 - 1 kus.

Petrophora chlorosata Sc. Druh vázaný na porosty hasivky orličí (*Pteridium aquilinum* L.) a snad i jiných kapradin. Na zkoumané lokalitě jde o výjimečný výskyt.

Odontopera bidentata Cl. Podhorský druh, v nížině nehojný.

Hylaea fasciaria L. Byli zjištěni pouze růžově vybarvení jedinci (f. *fasciaria* L.) typičtí pro borové lesy v nížinách. Navíc byl zjištěn značný sklon k melanismu (f. *manitiaria* H.S., f. *grisearia* Fuchs apod.).

Gastropacha quercifolia L. Dříve běžný škůdce ovocných stromů, v současné době dosti vzácný a lokální druh, který se udržuje v refugiích typu zkoumané lokality. 29.7.1987 - 1 kus.

Sphinx ligustri L. Mizející druh lišaje, částečně i migrant. Na lokalitě se zřejmě vyskytuje pravidelně (roste tu místy ptačí zob a šeřík), byl pozorován po oba roky ve větším počtu jedinců. 25.6.1986 - 2 kusy, 29.7.1986 - 1 kus, 7.7.1987 - 4 kusy.

Hyles euphorbiae L. Lišaj pryšcový v posledních desetiletích značně vymizel. Dříve byly housenky běžné na mezích a travnatých stráních na pryšci

chvojce, často i v zahrádkách na plevelném pryšci kolovratci. Snad jde o posun severní hranice areálu směrem k jihu. S ohledem na celkové oteplování klimatu však bude nutno hledat příčiny mimo klimatické vlivy. 11.6.1987 - 1 kus, 7.7.1987 - 1 kus.

Macroglossum stellatarum L. Význačný migrant, schopný u nás přezimovat jen v teplejších zimách. V posledních letech se u nás vyskytuje jen zřídka, což zřejmě souvisí s úbytkem populace v jeho původní vlasti. 27.8.1987 - 1 kus.

Cerura vinula L. Mizející druh s nápadnými housenkami na osice, jívě, dalších vrbách a topolu. 29.7.1987 - 1 housenka.

Clostera anastomosis L. Dosti vzácný druh s housenkami žijícími pospolitě na osice. Bývá uváděn i jako lesní škůdce, neboť má tendenci k místnímu přemnožení.Má 2 - 3 generace v roce. Kromě zkoumané lokality byl opakovaně pozorován i v nedalekých lesích v Horních Beřkovicích (čtverec 5652). 20.8.1987 - 3 kusy.

Lithosia quadra L. Dosti vzácný druh teplých dubových lesů.

Eucharia deserta Bartel. Vzácnější přástevník, vyskytující se na teplých lokalitách v širším pražském okolí. Housenky požírají svízel. 11.6.1987 - 1 kus.

Trisateles emortualis D.Sch. V posledních letech silně mizející druh s vazbou na teplé doubravy a lesostepi.

Parascotia fuliginaria L. Nehojná můra s vazbou na neživý rostlinný substrát (rostlinné zbytky a trouch), mechy a lišejníky.

Catocala sponsa L. Vzácnější teplomilná stužkonoska, vázaná na teplé doubravy. 29.7.1986 - 3 kusy.

Catocala fraxini L. Je vázána na vlhčí listnaté a lužní lesy, ale běžné jsou fluktuace po krajině. V posledních letech její populace viditelně prořídly. 15.9.1986 - 1 kus.

Ephesia fulminea Sc. Druh vázaný především v lesostepích na trnku a kromě teplých oblastí v Čechách celkem vzácný. V posledních letech znatelně vzácnější vlivem mýcení křovin a úletů pesticidů z polí. 29.7.1987 - 1 kus.

Abrostola asclepiadis D.Sch. Lokální druh vázaný úzce na živnou rostlinu (tolita lékařská - *Cynanchum vincetoxicum* L.), která roste hojně na lokalitě. Patří na lokalitě k typizujícím druhům. 7.7.1987 - 1 kus.

Neustrotia candidula D.Sch. V Čechách vzácný, teplomilný druh. 20.8.1987 - 2 kusy.

Craniophora ligustri D.Sch. Druh pozoruhodný svým melanismem. Na lokalitě nebyl zaznamenán ani jeden normálně vybarvený jedinec.

Thalpophila matura Hfn. Vzácnější teplomilný druh. Hojněji se vyskytuje pouze v teplejších oblastech Čech, a to jen v některých letech.

Enargia paleacea Esp. Vyskytuje se na vlhčích místech s porosty křovin a stromů. Na lokalitě jde nejpravděpodobněji o přílet z povodí Vltavy. 25.6.1986 - 2 kusy, 29.7.1986 - 1 kus, 20.8.1987 - 2 kusy.

Parastichtis suspecta Hb. Dosti vzácný druh, který je domovem na vlhkých pobřežních lokalitách. Sem zřejmě zaletěl z povodí Vltavy. 29.7.1986 - 1 kus.

Apamea sublustris Esp. Spíše podhorský druh, objevující se v nížině jen ojediněle. 25.6.1986 - 2 kusy.

Mesapamea didyma Hb. Druh rozlišený teprve v nedávné době od běžného *M. secalis* L., a proto je o něm jen málo údajů. Na lokalitě se vyskytoval přibližně stejně hojně jako *M. secalis* L. 29.7.1986 - 2 kusy, 6.8.1986 - 2 kusy.

Photedes minima Hw. Druh bažin, rašelinišť a vlhkých luk, především ve vyšších polohách. Na lokalitu zřejmě zalétl z povodí Vltavy.

Calamia tridens Hfn. Pozoruhodný, dříve běžný, avšak v současné době silně mizející druh suchých luk a stepí. Na zkoumané lokalitě patří k typizujícím druhům. 6.8.1986 - 1 kus.

Rhizedra lutosa Hb. Druh pobřežních porostů, zalétlý ze vzdálenějšího biotopu. Dobrý letec s aktivitou často i ve dne. Překonává větší vzdálenosti, neboť se často objevuje na netypických místech. 22.9.1987 - 1 kus.

Hoplodrina respersa D.Sch. Vzácnější druh, hojnější pouze na suchých a teplých lokalitách. Zdá se, že jeho abundance v posledních letech mírně stoupá a objevuje se na nových lokalitách. 7.7.1987 - 1 kus.

Caradrina selini B. Zde ojedinělý výskyt. Hojně byl zaznamenán v písčitých lesích v povodí Vltavy a Labe (např. Ješovice 5552). 7.7.1987 - 1 kus.

Brachyonycha sphinx Hfn. Druh listnatých lesů. S ohledem na velmi pozdní výskyt je o něm jen málo údajů. 5.11.1987 - 1 kus.

Dichonia aprilina L. Druh vázaný na souvislejší teplé doubravy, zde netypický. 22.9.1987 - 1 kus.

Dryobotodes eremita F. V Čechách jen vzácně v teplých doubravách. 15.9.1986 - 1 kus.

Polymixis xanthomista Hb. Vzácný podzimní druh. 22.9.1987 - 1 kus.

Agrochola humilis D.Sch. V Čechách nehojný teplomilný druh. 15.9.1986 - 1 kus, 22.9.1987 - 1 kus.

Xanthia aurago D.Sch. Totéž co předešlý. Žije spíše v listnatých lesích.

Polia nebulosa Hfn. V posledních letech začíná přibývat melanistických forem.

Pachetra sagittigera Hfn. Teplomilný, v posledních letech silně mizející druh. 19.5.1987 - 1 kus.

Hadena luteago Hfn. Teplomilný, dosti vzácný druh, vázaný přednostně na vápencový podklad. Zdá se, že v posledním desetiletí narůstá jeho abundance. 25.6.1986 - 1 kus, 7.7.1987 - 1 kus.

Cerapteryx graminis L. Druh s těžištěm výskytu v horách, kde může vystupovat na mokrých lukách jako kalamitní škůdce. Na zkoumané lokalitě jde o netypický nález. Motýl zalétl zřejmě z povodí Vltavy. 29.7.1987 - 1 kus.

Mythimna turca L. Druh vlhkých biotopů, hojný např. v jižních Čechách v rybničnaté oblasti. Předpokládaný přílet z luk v povodí Vltavy. 25.6.1986 - 3 kusy, 29.7.1986 - 1 kus, 7.7.1987 - 4 kusy.

Agrotis cinerea D.Sch. Teplomilný druh, v Čechách lokální a v současné době vzácný i na místech dřívějšího pravidelného výskytu. 19.5.1987 - 1 kus.

Agrotis crassa Hb. Totéž co předešlý. 29.7.1987 - 1 kus.

Noctua interposita Hb. Tento druh byl rozlišen od podobných druhů rodu *Noctua* L. teprve v nedávné době. Proto existuje o jeho výskytu jen málo údajů. 25.6.1986 - 1 kus, 6.8.1986 - 1 kus, 7.7.1987 - 1 kus.

Eugraphe sigma D.Sch. Vzácnější teplomilný druh, jehož housenky je možno nalézt na jaře večer na rašících trnkách a ostružinících. Motýli přilétají na světlo jen výjimečně. 7.7.1987 - 1 kus.

Diarsia mendica F. Lesní, převážně podhorský druh. V nížinách je méně běžný. 25.6.1986 - 1 kus.

Eurois occulta L. Totéž co předešlý, s vazbou především na borůvku (*Vaccinium myrtillus* L.). Ze svých lokalit zalétá dosti daleko do okolí. 20.8.1987 - 1 kus.

Vazba druhů na jednotlivá společenstva

1. Vazba na vlastní lokalitu "Holý vrch", tj. na step a suché travnaté porosty v bezprostředním okolí:

Bylo zjištěno kolem 30 druhů, které jsou charakteristické pro ústřední biotop. Jsou to druhy xerothermní, z nichž je možno jmenovat: *Y. sedella* Tr., *A. zoegana* L., *E. straminea* Hw., *H. glaucinalis* L., *C. dentalis* D.Sch., *M. flavalis* D.Sch., *U. limbalis* D.Sch., *P.cespitalis* D.Sch., *P. cingulata* Sc., *S. bipunctidactyla* Sc., *P. tridactylus* L., *H.semele* L., *L. coridon* Poda, *S. orion* Pall., *L. purpuraria* L., *C. riguata* Hb., *M. murinata* Sc., *A. gilvaria* D.Sch., *E. lutarella* L., *E. deserta* Bart., *A. cinerea* D.Sch., *P.sagittigera* Hfn., *H. luteago* D.Sch., *L. testacea* D.Sch., *C. tridens* Hfn., *E. trabealis* Sc.,*A. asclepiadis* D.Sch.

2. Vazba na lesostep a suché louky (případně písky). Tyto druhy mají ke zkoumané lokalitě rovněž úzký vztah a jejich vazby se s prvním typem prolínají. Bylo jich zjištěno kolem 70, např.: *C. quercana* F., *N. verbascella* D.Sch., *P. cinctana* D.Sch., *C. janthinana* Dup., *C. rufana* Sc.,*A. hamana* L., *A. margaritana* Hw., *A. flagellana* Dup., *Platytes* spp., *A.culmella* L., *A. tristella* D.Sch., *E. rosella* Sc., *S. semirubella* Sc., *E. flammealis* D.Sch., *P. purpuralis* L.,*P. aurata* Sc., *S. pelidnodactyla* Stein, *O. parvidactylus* Hw., *Z. carniolica* Sc.,*T. acteon* Rott., *P. malvae* L., *I. podalirius* Sc., *C. dia* L., *H. lycaon* Kühn, *L. megera* L., *C. rubi* L., *I. fuscovenosa* Gz., *L. griseata* D.Sch., *P. macularia* L., *H. euphorbiae* L., *A. crassa* Tr., *H. perplexa* D.Sch., *T. decimalis* Poda, *C. lunula* Hfn., *A. caecimacula* D.Sch., *A. humilis* D.Sch., *E. venustula* Hb., *T. matura* Hfn., *A. lithoxylaea* D.Sch., *H. respersa* D.Sch., *C. selini* Bsd., *H. maritima* Grasl., *E. fulminea* Sc., *E. glyphica* L., *T. luctuosa* D.Sch. a další.

3. Vazba na listnatý a smíšený les. Tyto druhy tvoří největší část fauny (nejméně 50 %) a prolínají se jak s předešlou tak s následující skupinou, neboť v okolí lokality jde o umělé lesní a ovocné výsadby a s nimi spojené sukcese. Zde je i řada druhů, které mají vyhraněné potravní vztahy, tj. vazbu na jednotlivé druhy stromů (dub, bříza, líska, třešeň, jabloň, osika apod.), ale i velká skupina oligofágů na různých stromech bez vyhraněných potravních nároků.

Příklady preferenční vazby na dub: *C. quercana* F., *C. favillaceana* Hb., *T. viridana* L., *C. splendana* Cl., *O. arcuella* Cl., *P. ridens* F., *S.tetralunaria* Hfn., *A. leucophaearia* D.Sch., *A. marginaria*, *A. limacodes* Hfn.,, *Drymonia* spp., *D.*

aprilina L., *D. convergens* D.Sch., *D. eremita* F., *X. aurago* D.Sch., *C. sponsa* L.

Příklady vazby na osiku, případně jívu: *A. inundana* D.Sch., *E. solandriana* L., *H. salicella* L., *N. antiopa* L., *E. repandaria* Hfn., *P. populi* L., *L. populi* L., *C. vinula* L., *Furcula* spp., *Pheosia* spp., *E. ziczac* L., *C. anastomosis* L., *L. salicis* L., *X. ocellaris* Bkh., *X. icteritia* Hfn., *P. umbra* Hfn.

Příklady vazby na břízu: *A. goedartella* L., *A. betuletana* Hw., *Furcula* spp., *B. parthenias* L., *G. papilionaria* L., *O. fagata* Scharf., *D. falcataria* L., *F.lacertinaria* L., *A. flavicornis* L., *T. fluctuosa* Hb., *A. leporina* L.

Příklady vazby na třešeň a jiné ovocné stromy a na trnku: *A. lineatella* Z., *A. pruniella* Cl., *Pandemis* spp., *Archips* spp., *C. funebrana* Tr., *C.pomonella* L., *E. formosana* Sc., *S. ocellana* F., *H. dimidioalba* Retz., *H. pruniana* Hb., *A. obtusella* Hb., *M. neustria* L., *G. quercifolia* L., *O. pruni* L., *E. pavonia* L., *A. aescularia* D.Sch., *O. brumata L., E. autumnaria Wernb., D. caeruleocephala* L. apod.

4. Vazba na obdělávané zemědělské plochy a na různé typy ruderálů. Jsou to jednak sukcese na zanedbaných pozemcích, jednak okraje cest, polí a lesa. Zde opět můžeme vysledovat specializované potravní vztahy, např. na kopřivu, třezalku, hloh, růži šípkovou, ostružiník apod.

Příklady vazby na polní plodiny: *P. xylostella* L., *C. asseclana* D.Sch., *E. forficalis* L., *O. nubilalis* Hb., *P. sticticalis* L., *E. tritici* L., *A. segetum* D.Sch., *O. plecta* L., *N. pronuba* L., *X. c-nigrum* L., *D. trifolii* Hfn., *M. brassicae* L., *M. persicariae* L., *L. oleracea* L., *A. rumicis* L., *M. secalis* L. a další.

Příklady vazby na kopřivu dvoudomou: *H. ruralis* Sc., *V. atalanta* L., *I. io* L., *A. urticae* L., *A. levana* L., *C. bilineata* L., *E. lucipara* L., *A. triplasia* L., *A. trigemina* Wern., *A. pulchrina* Hw., *H. proboscidalis* L. aj.

Příklady vazby na třezalku tečkovanou: *L. strigana* F., *A. plagiata* L., *A. polyodon* Cl.

Příklady vazby na růži šípkovou: *C. bergmanniana* L., *P. cynosbatella* L., *N. rosaecolana* Dbl., *H. ochroleucana* Frl., *C. rhododactylus* D.Sch., *A. badiata* D.Sch., *C. fulvata* Först.

Příklady vazby na ostružiník: *N. uddmanniana* L., *C. truncata* Hfn., *E. pavonia* L., *H. pyritoides* Hfn., *T. batis* L., *C. rubi* L., *D. brunnea* D.Sch., *X. baja* D.Sch., *P. bombycina* Hfn., *P. nebulosa* Hfn.,

5. Vazba na vyhraněné umělé výsadby stromů v blízkém okolí: Jde především o borový les (borovice lesní) a roztroušené výsadby borovice černé, které jsou spojeny se specifickým spektrem druhů, z nichž mnohé byly na lokalitě "Holý vrch" rovněž pozorovány, např.: *R. buoliana* D.Sch., *D. abietella* D.Sch., *D. pini* L., *T. obeliscata* Hb., *T. firmata* Hb., *S. liturata* Cl., *B. piniarius* L., *H. fasciaria* L., *H. pinastri* L., *P. flammea* D.Sch.

Dále je tu určitá plocha akátové monokultury, velmi chudá na faunu, vázanou prakticky jen na podrost ruderálního charakteru

(*Urtica dioica, Lamium album, Ballota nigra, Sambucus nigra apod.).*

6. Zvláštní skupinu tvoří druhy vázané na různé rostlinné a živočišné zbytky v opadance, na houby, mechy a lišejníky. Mezi nimi je možno jmenovat: *Tineidae* spp. div., *P. farinalis* L., *P. regalis* D.Sch., *H. costalis* F., *Idaea* spp. div., *P. fuliginaria* L., *Eilema* spp. div.

7. Bez vazeb je na lokalitě výskyt dvou skupin druhů:

a) Jednak jsou to migranti, kteří se mohou vyskytovat všude a mnozí z nich ani trvale nežijí ve střední Evropě. Ze zjištěných druhů mezi ně patří: *N. noctuella* D.Sch., *U. ferrugalis* Hb., *M. stellatarum* L., *M. l-album* F., *P. meticulosa* L., *A. gamma* L.a *A. ipsilon* Hfn.

b) Jednak jsou to druhy vodní a mokřadní, jejichž původ na lokalitě je možno hledat v povodí Vltavy, vzdálené odtud 2,5 - 3 km. Jejich vývoj probíhá totiž buď úplně ve vodě nebo na vodních a mokřadních rostlinách, které se v blízkosti zkoumané lokality nikde nevyskytují. Byly zjištěny tyto druhy: *P. stratiotata* L., *A. ephemerella* D.Sch., *O. fuscalis* D.Sch., *E. nebulata* Sc., *I. muricata* Hfn., *C. graminis* L., *M. turca* L., *M. pudorina* D.Sch., *P.suspecta* Hb., *E. paleacea* Esp., *R. lutosa* Hb., *P. minima* Hw., *C. leucostigma* Hb.a *R.secicealis* Sc.

ZÁVĚR

Lokalita "Holý vrch" u Mlčechvost (okres Mělník) s přilehlým okolím představuje cennou enklávu přírody v intenzivně zemědělsky obhospodařované krajině. Zbytky původní stepi (rep. skalnaté stepi) jsou obklopeny neobhospodařovanými sukcesními společenstvy, která tvoří ochrannou bariéru proti okolní zemědělsky využívané krajině. To je zřejmě příčinou značného druhového bohatství živočichů, které se udržuje díky tomu, že lokalita nebyla delší dobu ošetřována pesticidy a že úlety pesticidů z ošetřovaných polí nejsou velké.

Z Lepidopter tu bylo během dvouletého průzkumu zjištěno celkem 684 druhů, jejichž sestava není příliš vyhraněná. Kolem 30 druhů má bezprostřední vazbu na centrální biotop a dalších asi 70 druhů jsou zástupci společenstev biotopu velmi blízkých. Bohatství druhů zajišťují především zástupci lesních a ruderálních sukcesních společenstev na plochách bývalých ovocných sadů.

Dá se říci, že počet druhů zjištěných krátkodobým výzkumem je pozoruhodný a při další práci by jistě stoupl o nálezy méně frekventovaných druhů. Další druhové spektrum by přibylo sběrem skupin, které vyžadují specielní sběratelské techniky (Sesiidae, Coleophoridae, řada čeledí minujících motýlů). Mezi těmito skupinami je řada monofágů, kteří by zřejmě přispěli k charakteristice lokality lépe, než zástupci tzv. makrolepidopter.

Druhové bohatství zřejmě představuje největší hodnotu zkoumané lokality. Lokalita sama je příliš malá, než aby mohla fungovat jako samoregulující ekosystém a bude vždy představovat pouze přírodovědecky zajímavý ostrůvek v okolní krajině, jehož zachování bude záviset na lidském pochopení a péči. Z toho důvodu se lokalita do budoucna kromě vhodného statutu ochrany

neobejde bez jistého stupně cílené údržby, zaměřené především proti sukcesi. Jinak by byla lokalita časem pohlcena agresivními druhy rostlin, především akátem, hlohem, růží šipkovou a ostružiníky, které již v současné době zarůstají bývalý sad neproniknutelným houštím.

LITERATURA

Sterneck J., 1929: Prodromus der Schmetterlingsfauna Böhmens. Karlsbad, 297 pp.

Sterneck J. - Zimmermann F., 1933: Prodromus der Schmetterlingsfauna Böhmens II. Karlsbad, 168 pp.

ZUSAMMENFASSUNG

Auf der Lokalität "Holý vrch" (Kahlberg) beim Dorf Mlčechvosty (Bezirk Mělník), 236 m ü.d.M., wurde in den Jahren 1986 - 1987 eine Forschung der Lepidopterenfauna durchgeführt, die als Unterlage zur Begründung eines Naturschutzgebiets dienen sollte. Es handelt sich um eine Enklave der Hangsteppe (bzw. Felsensteppe), die für das Moldautal sehr charakteristisch ist und hier, ein Paar Kilometer vor der Moldaumündung nur noch inselartige Biotope formt. Die eigene Lokalität hat einige Ursprünglichkeitszüge (manche Pflanzenarten) und ist von einer Ungepflegten Kirschenanlage mit Unterwuchs von Grass und verschiedenen Sträuchern umgeben.

684 Lepidopterenarten wurden im Laufe von 2 Jahren festgestellt, d.h. die Fauna ist ziemlich reich, obwohl nur etwa 100 Arten eine engere Verbindung mit dem Zentralbiotop haben. Auf Untersuchung von Arten, die eine spezielle Sammeltechnik brauchen, musste man verzichten. Die Lokalität für sich ist nicht gross genug um als Selbstregulationseinheit funkzionieren zu können und kann immer nur eine interessante Insel in der landwirtschaftlichen Gegend vorstellen, deren Erhaltung von menschlichem Verständnis und Sorge abhängig sein wird.

Adresa autora:
RNDr. Ivo Novák, CSc., Masarykova 882, 252 63 Roztoky u Prahy